

Sakspapir

Saksbehandler	Arkiv	ArkivsakID
Oddvin Neset	FA - L71, TI - &73, HistSak - 12/331	14/276

Saksnr	Utvalg	Type	Dato
045/2015	Formannskapet	PS	08.06.2015
023/2015	Kommunestyret	PS	18.06.2015

Oppmoding om mottak av flyktningar 2015-2017

Forslag til vedtak:

Modalen kommune vil ta imot flyktningar slik IMDi ber om for perioden 2015-2017, men må koma attende til konkret tidspunkt for mottak når bustads situasjonen er avklart.

Målsetjinga er å ta imot 10 personar i løpet av 2016 og 9 i løpet av 2017, til saman 19 flyktningar innan 31.12.2017.

Ut frå tilgang på bustader og integrering i lokalmiljøet ønskjer Modalen kommune primært å busetje familiar, og ber IMDi ta omsyn til dette.

Det er ein føresetnad at det vert oppretta ei stilling som skal koordinere arbeidet. Omfanget av stillinga må vurderast, og tilpassast dei arbeidsoppgåvene som er knytt til koordineringa av mottaks- og integreringsarbeidet.

Modalen kommune skal søkja samarbeidsløysingar med dei andre kommunane i Nordhordland der dette er naturleg.

Rådmann får delegert mynde til å bestemme når tid kommunen er klar med den praktiske førebuinga, og i stand til å gjennomføre busettinga.

Saksopplysningar:

Bakgrunn

Det er inngått samarbeidsavtale mellom IMDi (Integrerings- og mangfoldsdirektoratet) og KS med oppmoding til kommunane om mottak av flyktningar. Dette er framleis ei frivillig oppgåve, men det vert presisert at busetjing av flyktningar er ei permanent kommunal oppgåve på linje med anna kommunalt ansvar. Busetjingsarbeidet må i likskap med andre kommunale tenester takast inn i faste

og planlagte former, basert på fleirårige vedtak og plantal.

Modalen kommune har vore tilbakehalden med å motta flyktningar ut frå usikre moment som tilgjengeleg bustader, kompetanse og utfordringar med integrering. For å få meir kunnskap om busetjingsarbeidet, var to representantar frå IMDi og gav ei orientering til Formannskapet i møte den 1. september 2014. Ei klar tilråding frå IMDi var då var å ta imot grupper på ca 10 personar for å etablere robuste grupper. Å ta imot nokon få flyktningar ville skape like mykje arbeid.

Grunna store flyktningestraumar til land rundt Middelhavet har kommunane i april 2015 motteke brev frå Likestillings- og inkluderingsdepartementet med ei sterk oppmoding om å delta i ein nasjonal dugnad for busetting av flyktningar.

Modalen kommune er no oppmoda om å ta imot 10 flyktningar for busetjing i 2015 og 9 nye i 2016. Det er i dag kring 5000 personar med lovleg opphaldsløyve som framleis oppheld seg på asylmottak. I tillegg skal Noreg ta imot 1500 kvoteflyktningar frå Syria i 2015. Utover dette er det også aktuelt å ta imot båtflyktningar frå Middelhavet. Kommunane vert derfor sterkt oppmoda om å ta imot flyktningar dei komande åra. IMDi har kome fram til oppmodingstala for kvar kommune i samarbeid med KS. Dersom ein kommune som vert oppmoda om å busette flyktningar svarar nei, eller fattar vedtak som er lågare enn oppmodinga, må talet på flyktningar delast på resten av busettingskommunane.

IMDi ber om at det vert fatta presise vedtak for tal på flyktningar slik at ein unngår formuleringar som gjer det uklart kor mange flyktningar kommunen faktisk kjem til å ta imot. Dei ber også om at det ikkje vert gjort vedtak som inkluderer personar med familieinnvandringsløyve eller på anna vis gjer det vanskeleg å gjennomføre busettingsarbeidet. Alle vedtak er bindande og bør fattast utan atterhald.

Vurdering:

Det er eit stort behov for å busette flyktningar som har fått innvilga opphaldsløyve, men som framleis oppheld seg på mottak fordi det ikkje er funne bustad til dei. Samtidig er dette eit stort ansvar for kommunen å ta på seg, og ein prosess som krev ressursar. Det er viktig å påpeike at det truleg ikkje er aktuelt å busette asylsøkarar som ventar på å få handsama asylsøknadane sine, men personar som allereie har fått innvilga sine søknadar. Dette er menneske som no ventar på å få starte liva sine på nytt i Noreg, og som dermed vert ein del av eit lokalsamfunn.

Skal vi lukkast i dette viktige arbeidet så må det mobiliserast tilstrekkelege ressursar til både førebuing og oppfølging av flyktningane. Det er likevel viktig å understreke at flyktningane skal vere ein naturleg del av lokalsamfunnet og det ordinere kommunale tenestetilbodet. For våre kommunale tenester legg me difor til grunn at vi også overfor flyktningar skal yte vanlege kommunale tenester, men at tenestene og oppfølgingamå tilretteleggjast og tilpassast særskilte behov. Det er ei kjensgjerning at ein stor del av flyktningane kan ha opplevd krig, vald og andre traumer, og difor treng ekstra oppfyljing frå det kommunale hjelpeapparatet. Behov for å styrkje ulike tenester og iverksetje hjelpetiltak må difor kartleggjast og vurderast undervegs.

Viktig vil det også vere å kunne mobilisere lokalt engasjement frå frivillige lag og organisasjonar. I førebuing og oppstartsfase vil det vere trong til å styrkje bemanninga med ein person som har ansvar for å koordinere arbeidet, og hjelpe dei nye innbyggjarane å finne fram i det norske systemet. Den som skal ha ansvar som koordinator kan gjerne også ha ei rolle som miljøarbeider for dei som kjem, men arbeidet med integreringa i lokalsamfunnet kan ikkje isolerast til ein person som flyktningkoordinator. Her må heile lokalsamfunnet bidra.

Integrering i lokalsamfunnet:

Vi har i dag mange personar med ulik nasjonalitetsbakgrunn som har flytta til Modalen, og dei synes å ha vorte vel integrerte i lokalsamfunnet. At vi i dag allereide har eit fleirkulturelt mangfald og miljø kan vere ein lokal ressurs ved mottak av flyktningar til kommunen. Når det gjeld fritidstilbod, kulturtiltak og bumiljøet i Modalen så er lokalsamfunnet slik innretta at det vil vere lettast å integrere familiar med born. Her finns det naturlege samarbeidsarenaer i barnehage og skule, og gjennom kultur og idrettstilbod. Familiar vil difor ha naturlege kontaktpunkt mot lokalmiljøet som vil verke positivt for integreringa. Unge einslege, og vaksne utan familie, vil i større grad kunne falle utanfor og streve med integreringa i lokalmiljøet. Dette fordi mange av dei lokalt fastbuande unge har arbeid eller skuleplass utanfor kommunen, og berre er heime i helgene.

Introduksjonsprogram:

Introduksjonslova skisserer kva ansvar kommunane har ved busetjing av flyktningar. Det vil difor krevje eit systematisk førearbeid om ein skal ta imot 10 + 9 flyktningar slik IMDi ber om.

Det er eit omfattande regelverk, og mange praktiske utfordringar som skal løysast for at busetjinga skal verte vellukka. Flyktningar som vert busett i kommunen har krav på eit introduksjonsprogram. Introduksjonsprogrammet går over to år, og har som føremål å kvalifisere flyktingen til å kunne leve eit sjølvstendig liv med eiga inntekt i det norske samfunnet. Programmet har 3 sentrale siktemål:

- sikra grunnleggjande norskopplæring (600 timar norskopplæring)
- sikra kunnskap om det norske samfunnet (50 timar samfunnskunnskap)
- førebu seg på deltaking i det norske arbeidslivet (språkpraksis på ein arbeidsplass)

Kommunen har ansvar for oppstart av introduksjonsprogrammet innan 3 månader etter busetjinga.

Språkopplæring:

Den enkelte innvandrar har plikt til å delta i språkopplæring, og kommunane har plikt å leggja til rette for gjennomføringa av dette. Den pliktige opplæringa er 600 timar norsk (over maks 3 år) og 50 timar samfunnskunnskap på eit språk deltakarane forstår like godt som sitt morsmål. Det er viktig at norskopplæringa ikkje berre foregår i klasseromssituasjon, men på språkarbeidsplassar som også tenar som ein integreringsarena både språkleg og sosialt.

For innvandrarar som kjem til Modalen kjøper me i dag språkopplæring hjå Lindås kommune. Det kan vere aktuelt å vidareføre samarbeidet med Lindås om opplæring i Knarvik for å få dette praktisk gjennomført. Det er gjennom rådmannsgruppa i Nordhordland teke initiativ til å sjå på tettare samarbeid både på språkopplæring og anna arbeid med oppfyljing av flyktningar i regionen. Dersom gruppa av flyktningar som treng språkopplæring er av ein viss storleik kan det også vere aktuelt å driva språkopplæringa sjølv.

Praksisplass:

For å sikra at den enkelte flykting får praktisert språket, og tilegna seg kunnskap om norsk arbeidsliv, skal kommunen leggja til rette for språkpraksisplass i introduksjonsperioden. Dette kan vere ulike typer arbeid, både i offentlege og private bedrifter. Kravet til praksisplassen er at kandidaten skal vere ein del av eit arbeidsfellesskap der vedkommande får brukt det norske språket.

Bustadsituasjon:

Før det er mogeleg å planleggje opplæring eller praksis må bustadsituasjonen vere avklart. Kommunen pliktar å tilby bustad med enkel standard ut frå opplysningar om behova og livssituasjonen til kvar enkelt flyktning. Bustaden kan vere hybel, leilegheit, hus eller bufelleskap.

Om mottak av flyktningar skal vere ei oppgåve me tek på oss, må Modalen kommune ha tilgang på ledige husvære. På Mo er alle kommunale bustadar nær utleigde, og det er søkjarliste. På Øvre Helland har vi ledig bustad med 2 bueiningar, men denne ligg no ute for sal. Det har vore lite respons på dette salet. Eit alternativ kan vere å trekkje attende salet og nytte bustaden til flyktningar.

Det kan også tenkjast andre modellar for å skaffe nye bustader:

- Kommunen byggjer nytt
- Kommunen kjøper bustader som er/kjem for sal
- Kommunen leiger hjå private
- Kommunen samarbeider med private utbyggjarar

Husbanken legg til rette for gode tilskots- og låneordningar for å byggja utleigebustader. Ordninga er no slik at inntil 40% av byggjekostnaden kan gjevast som tilskot. I samtale med Husbanken opplyser dei at økonomien i prosjektet er avgjerande for kor mykje ein får i tilskot til nybygg. Det mest vanlege er å få tilskot på 20-30% av kostnaden. Modalen kommune har byggjeareal som kan nyttast, og det kan vere god bustadpolitikk å byggje bustader sjølv.

Kommunen kan også inngå samarbeids- og eller leigeavtale med private utbyggjarar. Når det gjeld den private utleigemarknaden så er det få private som leiger ut husvære i Modalen i dag. Det kan likevel finnast private som er interessert i langtidsutleige av husvære. Eit alternativ kan difor vere å kartleggje om det finns private aktørar som er interessert i eit samarbeid om utleige av bustad.

Sidan dei fleste husvære kommunen har tilgang til i dag er einebustader vil det gje størst effekt å busette familiar. Ei utfordring er at dei fleste flyktningar er einslege, og IMDI har oppmoda kommunane om ikkje å setje begrensningar i kriteriane for mottak.

IMDi, MIKS (Ressurssenter for integrering og samhandling) og andre aktørar med erfaring frå busetting av flyktningar tilrår at ein unngår å plassere alle flyktningane saman i eit husvære/leilegheitsbygg. Samstundes gjev dei råd om at den geografiske avstanden ikkje bør verte for stor til at dei kan ha kontakt med kvarandre. I den grad det er mogleg, vert det også anbefalt at ein finn bustad som ligg sentralt plassert i høve til offentlege tenester, butikk og tilgang til arbeidspraksis. Dette er med omsyn til sjølve integreringa og praktiske utfordringar rundt transport. Flyktningane som kjem til Noreg må ta sertifikat på nytt og det krev økonomi og vil ta tid. Mo eller Øvre Helland er dei stadene i kommunen som best eignar seg med tanke på nærleik til butikk og arbeidspraksis. Offentleg kommunikasjonstilbod til Knarvik, og rutetilbodet internt i kommunen, vil vere ei utfordring. Dette er noko som tilseier at ei busetting er lettast å gjennomføre på Mo – der ulike tilbod kan nåast i gangavstand.

Økonomi:

I samband med mottak av flyktningar får kommunen to typar tilskot:

- tilskot til språkopplæring
- integreringstilskot

Tilskot til språkopplæring:

For å gjennomføre språkopplæringa får kommunen grunntilskot på kr. 180.000 pr år når det bur 1-3 personar, og kr. 560.000 når det bur 4 -150 personar, som har rett og plikt til språkopplæring. I tillegg kjem årssatsar over 3 år på i snitt kr. 40.000 pr. pers pr. år. For å kunne tilsetje lærarar er det difor ikkje rekningsssvarande å ha for lita gruppe med flyktningar.

Integreringstilskot:

Integrerings- og mangfaldsdirektoratet (IMDi) forvaltar tilskot som skal bidra til å oppnå måla i integrerings- og inkluderingspolitikken. Integreringstilskotet skal dekke dei gjennomsnittlege utgiftene som kommunane har til busetting og integrering av flyktningar dei fyrste fem åra etter busetting. Formålet med tilskotet er å bidra til at kommunane gjennomfører eit godt busettings- og integreringsarbeid. Tilskotet blir utbetalt for personar som har fått asyl i Noreg og personar som har fått opphaldsløyve på humanitært grunnlag. Kommunane får også integreringstilskot for familieinnvandring med desse flyktningane.

Saman med tilskot til opplæring i norsk og samfunnsfag, utgjer Integreringstilskotet i stor grad det økonomiske grunnlaget for busetting av flyktningar i kommunane. Eit oversyn over satsar for integreringstilskotet er vedlagt denne saka.

Kommunen får ei utgift med å betale introduksjonsstønad til deltakarane . På årsbasis er dette ca 180.000,- pr person, og skal gjevast i inntil to år. Stønadene skal betalast av den summen kommunen får i introduksjonstilskot. Det er ein føresetnad at innvandarane etter dette er i kome i arbeid, og skaffar seg inntekt sjølv. For nokon kan dette vere vanskeleg. I dei tilfellene ein ikkje lukkast å koma i arbeid vil sosialhjelp eller andre offentlege stønadsordningar vere løysinga.

Dei langsiktige økonomiske konsekvensane av å busette flyktningar er i stor grad avhengig av integreringsprosessen. Dersom ein lukkast i å integrere flyktningane vil dei fungere som innbyggjarar, arbeidstakarar og ressurspersonar på lik linje med alle andre innbyggjarar i kommunen. Det er dette som må vere målet med busetjinga og integreringa.

Ressursar til arbeid med flyktningar:

Det er heilt nødvendig at det vert sett av ressursar slik at ein evner å fylje opp og integrere flyktningane. Erfaringa viser at det er omfattande og tidkrevjande å koordinere og fylje opp flyktningearbeidet i ein kommune. Tverrfaglege samarbeid, å knyta kontaktar med offentlege kontor, samarbeid med andre kommunar, dialog og oppfyljing av innvandarane - dette er ting som må vere på plass. Det er ikkje mogeleg å ta imot 10 flyktningar årleg om det ikkje vert sett inn ny arbeidskraft på området. Kor mykje stillingsressurs som vil trengjast veit vi ikkje i dag. Her kan ein mellom anna skua til andre kommunar og sjå på korleis dei har løyst dette.

Utfordringar og mogelegheiter:

Det er mange syn på kva som skal vega tyngst i spørsmålet om mottak av flyktningar. Ein kan lista opp ulike syn og haldningar for og imot i vurderinga, til dømes desse:

- Me har alle eit ansvar for å hjelpa folk i ein vanskeleg livssituasjon
- Det vil gje økonomiske utfordringar – me vil pådra kommunen nye utgifter
- Det vert «fleire om beinet» - større konkurranse om tenestene innan helse, barnehage, skule m.m
- Nye menneske gjev auke i folketalet og meir aktivitet i lokalsamfunnet
- Utfordringar med å skaffe praksisplassar
- Nye menneske gjev tilførsel av ny kunnskap og ny arbeidskraft
- Utfordringar med å skaffe arbeid etter endt introduksjonsprogram
- Miljøet er for lite i Modalen, innvandarane vil etter kort tid flytta til meir tettbygde stork

Denne lista kunne vore lengre både med positive og negative forteikn.

Å ha/skaffa arbeidsplassar både i opplæringstida, og på lengre sikt, kan vere ei utfordring. Etter ei tid er det heller ingen ting i vegen for pendling på same måte som andre innbyggjarar. Avhengig av kva land innvandarane kjem frå kan det vere behov for tolketeneste.

Med krig og traumer i bagasjen vil det kunne oppstå behov for anna/meir helsehjelp enn kommunen har tilgjengeleg, for eksempel psykologhjelp. Dette kan vere ei utfordring som me må søkje å løyse gjennom interkommunalt samarbeid og samarbeid med spesialisthelsetenesta. Me har i dag eit godt utbygd psykiatriteneste, og frå august 2015 har me tilgong på ein 10% psykologressurs gjennom samarbeid med Masfjorden kommune.

Ei velluka intergreing er også avhengig av god samhandling med lokale lag og organisasjonar innan kultur og idrett. Bryggjeslottet er eit aktivum og ein møteplass som kan bidra i eit integreringsperspektiv.

Vi har eit godt og trygt lokalmiljø i kommunen med gode tilbod til barn og unge. Plass i barnehage og skule vil vere gode faktorar for språkopplæring og intergrering.

Konklusjon

Ut frå i det samfunnsansvar me har med alle innvandarane som har behov for busetjing, bør Modalen kommune satsa på å kunne ta i mot flyktningar i det omfang som IMDi ber om. Det må vere ein føresetnad at det vert lagt til rette for personalressursar nok til å ta seg av oppgåva, både med førebuing, gjennomføring, oppfølging og kontinuerleg arbeid med innvandarar. Det må etablerast tverrfagleg samarbeid om oppgåva, og knytast gode interkommunale kontaktar for innvandararbeidet.

Formannskapet - 045/2015

FOR - behandling:

Assisterande rådmann og rådmann orienterte om saka.

Samrøystes

FOR - vedtak:

Modalen kommune vil ta imot flyktningar slik IMDi ber om for perioden 2015-2017, men må koma attende til konkret tidspunkt for mottak når bustadsituasjonen er avklart.

Målsetjinga er å ta imot 10 personar i løpet av 2016 og 9 i løpet av 2017, til saman 19 flyktningar innan 31.12.2017.

Ut frå tilgang på bustader og integrering i lokalmiljøet ønskjer Modalen kommune primært å busetje familiar, og ber IMDi ta omsyn til dette.

Det er ein føresetnad at det vert oppretta ei stilling som skal koordinere arbeidet. Omfanget av stillinga må vurderast, og tilpassast dei arbeidsoppgåvene som er knytt til koordineringa av mottaks- og integreringsarbeidet.

Modalen kommune skal søkja samarbeidsløysingar med dei andre kommunane i Nordhordland der dette er naturleg.

Rådmann får delegert mynde til å bestemme nårtid kommunen er klar med den praktiske førebuinga, og i stand til å gjennomføre busettinga.

Kommunestyret - 023/2015

KS - behandling:

Ordførar innleia om saka.

Assisterande rådmann gav deretter ei orientering om saka. Det vart gjeve oppdatert informasjon frå IMDi i høve spørsmål kring familiegjennforening.

Det vart sett fram eit felles endringsframlegg til vedtak i saka. Dette vart samrøystes vedteke.

KS - vedtak:

Modalen kommune vil ta imot flyktningar for perioden 2015-2017, men må koma attende til konkret

tidspunkt for mottak når bustadsituasjonen er avklart.

Målsetjinga er å ta imot 10 personar i løpet av 2016 i samsvar med IMDi sitt ynskje. Mottak av ytterlegare 9 flyktningar i 2017 skal leggjast fram for Modalen kommunestyre til avgjerd.

Ut frå tilgang på bustader og integrering i lokalmiljøet ønskjer Modalen kommune primært å busetje familiar, og ber IMDi ta omsyn til dette.

Det er ein føresetnad at det vert oppretta ei stilling som skal koordinere arbeidet. Omfanget av stillinga må vurderast, og tilpassast dei arbeidsoppgåvene som er knytt til koordineringa av mottaks- og integreringsarbeidet.

Modalen kommune skal søkja samarbeidsløysingar med dei andre kommunane i Nordhordland der dette er naturleg.

Rådmann får delegert mynde til å bestemme når tid kommunen er klar med den praktiske førebuinga og i stand til å gjennomføre busettinga, og skal halde formannskap og kommunestyre løpande orientert om den vidare prosessen.

Vedlegg:

Rundskriv_-_Integreringstilskudd_2015

Tilskudd_til_norskopplaering